

ორი ილია შრომის შესახებ

ჩიხლაძე ნიკოლოზ

ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი,
თეოლოგიის დოქტორი, პროფესორი;
ქუთაისის უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კოლუაშვილი პაატა

ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი,
საქართველოს ს/მ აკადემიის ნამდვილი წევრი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

შრომა, შრომითი საქმიანობა უფლის მცნებების შესრულებაა როგორც ძველი, ისე ახალი აღ-
თქმის მიხედვით. მაცხოვარმა ერთ-ერთ ძირითად მცნებად შრომა დაუტოვა კაცობრიობას,
ჯერ როგორც შემოქმედებითი მისია, ხოლო ცოდვითი დაცემის შემდეგ, როგორც ერთგვარი
რეჟიმი ცოდვის წინააღმდეგ საბრძოლველად. ქართველ წმინდანთა და საეკლესიო მოღვაწეთა
დამოკიდებულება შრომისადმი, ბუნებრივია, მართლმადიდებლური „შრომის სახარების“
ძირითად პრინციპებს ეყრდნობა და იზიარებს. წარმოდგენილი სამეცნიერო სტატია წმ. ილია
მართლისა და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია მეორის შრომისადმი დამოკი-
დებულებას განიხილავს.

საკვანძო სიტყვები: შრომა, პატრიარქი, ილია მართალი, წმინდა წერილი, შრომის კურთხევა,
პროფესია, შრომის სახარება, დოვლათი.

შრომა კაცობრიობის არსებობის საფუძველია. შრომისა და ღოცვის ერთიანობა მთავარი მარ-
თლმადიდებლური პრინციპია. ძველი აღთქმისეული მცნებით, შრომა სასიამოვნოა, სიყვარულით
ხორცშესხმული საქმიანობაა (დაბ. 1:28), ხოლო ცოდვით დაცემის შემდეგ - არსებობისათვის აუ-
ცილებელი ქმედება (დაბ. 3:19).

წმინდანთა ცხოვრებისეული მაგალითები, მათი დამოკიდებულება შრომისადმი, ოფლის-
ღვრით სარჩოს მოპოვებისადმი, თავგანწირვა ფიზიკური თუ ინტელექტუალური შრომისას, გვიჩ-
ვენებენ რაოდენ დიდი მნიშვნელობას ანიჭებენ ისინი ღოცვისა და შრომის შეთავსებას, შრომით
მადლს. ამ პათოსით არის დაღდასმული დიდი ქართველი განმანათლებელის, „ერის მამის“, წმ.
ილია მართლისა და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, ილია მეორის შრომები და მოღ-
ვაწეობა.

„ხმლით შრომა“ წმინდა ილია მართლის ერთ-ერთი მთავარი დევიზი და მოწოდებაა: „ახლაც
ომია, ხოლო სისხლის ღვრისა კი არა, ოფლის ღვრისა, ომი უსისხლო, მშვიდობიანი, წყნარი. ეს ომი
შრომისაა და ვითართა შრომა პატიოსანია, ნამუსიანია და ისეთივე თავ-მოსაწონებელი,
თავგამოსაჩენი, როგორც უნინ თოფისა და ხმლის ომი იყო. ვაჟკაცობა ამ ომში ბევრით წინ არის
სისხლით ომის ვაჟკაცობაზე“ [1].

სამართლიანი და კაცთმოყვარე კაცი შრომისმოყვარეც არის. მას საკუთარი სინდისიც არ
მისცემს ფუჭად დროის ფლანგვის ნებას. წმ. ილია მართალი აღნიშნავს: „თუ სამართლიანი კაცი
ხარ და კაცთმოყვარე, მაშინ ყველაფერი ხარ, სავსე კაცი ხარ, იმიტომ, რომ იღვანებ და იმოქმედებ
შეძლებისამებრ, რადგანაც უქმად ყოფნის ნებას გრძნობა სამართლიანობისა არ მოგცემს ამ ნუ-
თისოფელში, საცა ოფლის ნურვით უნდა ჰყიდულობდეს თითოეული თავის კერძს ცხოვრებისას,
და კეთილის მოქმედიც იქნები, რადგანაც აკაცობის ნებას არ მოგცემს გრძნობა კაცთმოყვარეო-
ბისაო. [1]

საგულისხმოა, რომ სწორედ ილია მართალმა, „ერის მამამ“ ფაქტობრივად იხსნა ერი უნიათო
თავადებისაგან და ქართული მიწები გადაარჩინა ჩალის ფასად უცხო ჯურის წარმომადგენლების
მიერ ხელში ჩაგდებისაგან.

ახალი ეკონომიკური ურთიერთობების და სოციალურ-პოლიტიკური ცვლილებებით
გამონწეული კონკურენციის და უცხო ქვეყნების ეკონომიკური ექსპანსიის მოლოდინში დიდი ილია
შიშნარევად აღნიშნავს: „ხმლიანმა ვერ დაგვათმობინა, ვერ წაგვართვა ჩვენი მიწა-წყალი...
შრომით, გარჯით, ცოდნით და ხერხით მორეული, კი თან გაგვიტანს, ფეხ-ქვეშიდამ მიწას
გამოგვაცლის, სახელს გაგვიქრობს, გაგვწყვეტს, სახსენებელი ქართველისა ამოიკვეთა და ჩვენს
მშვენიერ ქვეყანას, როგორც უპატრონო საყდარს, სხვანი დაეპატრონებინ“ [2, გვ.79].

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების რაციონალური გაძღოლა ილია ჭავჭავაძეს ვერ წარმოედ-
გინა ადგილობრივ მიწათმოქმედთა მიერ თანამედროვე ტექნოლოგიური მიღწევების ათვისების
გარეშე („დროთა შესაფერი მხნეობა და გამრჯელობა“, - ინოვაციური, პროდუქტიული ცოდ-
ნა-თანამედროვე მიწათმოქმედის ორგანული თვისებებია, რაც ესოდენ მნიშვნელოვანია

დღევანდელი ქართული სოფლისათვის). ილიას არაერთხელ შეუსყიდა ევროპიდან უახლესი მოდიფიკაციის მანქანა-იარაღები (ჰოვარდის №2 ტიპის გუთანი ილიამ ფართოდ დანერგა არამარტო საგურამოში, არამედ მიმდებარე ათეულ სოფელშიც. „ბუკეის“ მარკის ხორბლის სამკალი-ძნისდამდგმელი მანქანა, „ლეპა და ვალმანას“ პურის სალენი მანქანა, ვაზის სასხურებელი მანქანა და სხვა) საკუთარ მამულში დასანერგად და მათ დემონსტრირებას დასწრებია. თუმცა, მათი გამოყენება კვალიფიციური მუშახელის არარსებობის გამო, სრულფასოვნად ვერ მოახერხა.

ასეთი „უცხო ხილი“ იყო მონყობილობა, რომელსაც კრუხის როლი უნდა შეესრულებინა (რასაკვირველია ინკუბატორს ვგულისხმობთ). ის კარგა ხნის განმავლობაში აოცებდა ილიასთან სტუმრად მისულ საზოგადოებას თავისი შესაძლებლობებით, რომლის დემონსტრირებაც ვერ იქნა და ვერ მოხერხდა.

ილია „კარგი მეურნე გახლდათ, ხეხილის ბალიც და ვენახიც ჩინებულად მოვლილი ჰქონდა, სადაც თავად შრომობდა ფიზიკურად. ხილ-ბოსტნეულიც და ყურძენიც მაღალი ღირსების მოსდიოდა. ამის დამადასტურებელია ორი ფაქტი-პირველი, 1879 წლის შემოდგომაზე თბილისში ჩატარებულ „ბოსტნეულ-ბალჩეული პროდუქტების კავკასიის პირველ გამოფენაზე“, ილია ჭავჭავაძე დიდი ვერცხლის მედლით დაუჯილდოვებიათ. მეორე ფაქტი კი გახლავთ ილიას მეუღლის დაჯილდოება 1889 წელს კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე [3, გვ. 40].

საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარების კანონზომიერებათა ობიექტური კვლევის შედეგად ნმ.ილია მართალმა გამოკვეთა სოფლის მეურნეობის უპირატესი როლი ქვეყნის ეკონომიკის აღორძინება-გაძლიერებისა და სულიერ-ხორციელი წინსვლის საქმეში: „სოფლის მეურნეობას, ადგილ-მამულების პატრონობის წარმოებას დიდი მნიშვნელობა აქვს ხალხის სიმდიდრისათვის ყველგან და ჩვენში უფრო განსაკუთრებით“ [4, გვ.56].

გლობალური კონკურენტუნარიანობის გაძლიერების რეალურ საშიშროებას თითქოს გრძნობდა ნმ. ილია მართალი (ჭავჭავაძე), როცა აღნიშნავდა: „ახლა ან ადლი უნდა გვეჭიროს ხელში, ან გუთანი, ან ჩარხი ქარხნისა, ან მართულები მანქანისა. ქვეყანა ახლა იმისია, ვინც ირჯება და ვინც იცის წესი და ხერხი გარჯისა. ხმლით მოსეულმა ვერა დაგვაკლო რა - შრომით, გარჯით, ცოდნით და ხერხით მოსეული კი თან გაგვიტანს, ფეხქვეშიდან მიწას გამოგვაცლის, სახელს გაგვიქრობს, გაგვწყვეტს“.

დიდმა ილიამ შექმნა მოძღვრება, მეცნიერული სისტემა საქართველოში ეკონომიკური საქმიანობის წარმატების გზების მსოფლიო კონტექსტში განსაზღვრის შესახებ. იგი მიუთითებდა, რომ მიწათმოქმედების, საფაბრიკო-საქარხნო წარმოების გასაძლიერებლად ჩვენ გვჭირდება დავაგროვოთ საჭირო ცოდნა და გამოცდილება, აუცილებელია სხვამ არ დაგვასწროს და ჩვენ თვითონ დავიკავოთ ჩვენი ნიში, ანუ „მოცლილი და დაუჭერელი ადგილი“ [5, გვ.10].

სოფლის მეურნეობის სპეციალიზაციის გონივრულ გაღრმავებასთან ერთად დიდი ილია კონკურენტულ ბრძოლის უმთავრეს იარაღად შრომის ნაყოფიერების გადიდებას მიიჩნევდა. რამდენადაც „სხვიდამ მოტანილი“ მარცვლეული იაფი უჯდებოდა აქაურ მომხმარებელს, აუცილებელია სწავლა იმისა, რომ „ერთისა და იმავე შრომით და ხარჯით ახლანდელზე მეტი გამოვალბინოთ მიწას, ვისწავლოთ სხვა უფრო ძვირფასი რამ, მოსავალი მოვიყვანოთ იმისთანა, რომლის შეძლებასაც უხვად გვაძლევს საქართველოს ჰავა და მიწა, რომელსაც ყოველთვის მუშტარი ჰყავს ჩვენთანაც და საზღვარგარეთაც“ [6, გვ.7].

საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ილია მეორე, განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს პატიოსან და ღვთისათნო შრომაზე, შრომისა და შრომისმოყვარეობის საკითხზე.

უწმინდესი მიიჩნევს, რომ შრომა დედაბოძია როგორც შეძენისა (შემოსავლის, სიმდიდრის, დოვლათის, ქონების), ისე მოხმარებისა და ცოდნის მიღებისა, სახელმწიფოს ფორმირებისა. პატრიარქი კიდევ ერთხელ უარყოფს ფიზიკური შრომის, თითქოს დაკნინებულ მდგომარეობას, რომელიც პიროვნების დამამცირებელია [7, გვ.107].

ჯერ კიდევ 1980 წელს, ავადსახსენებელი განვითარებული სოციალიზმის და უღვთობის ზეობის ხანაში, პატრიარქი ამჩნევდა ერის გაქსუების, უმაქნისობისა და გადაგვარების საფრთხეს და გვაფრთხილებდა: “ბიოლოგიური კანონებიდან გამომდინარე, უნდა გვახსოვდეს, რომ შრომა თავისთავად ცოცხალი მატერიის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მოთხოვნილებაა. შრომა სჭირდება ადამიანს ნორმალური არსებობისათვის, სჭირდება ისევე, როგორც ჰაერი, საკვები, ძილი, ურთიერთობა... ზოგიერთი ადამიანი ოცნებობს: ნაკლები იმუშაოს და მეტი მიიღოს, მაგრამ დასვენებით რომ დატკბე, თავდაპირველად უნდა დაღლა იგრძნო... მუსიკოსი, მხატვარი, მღვდელი, მწერალი, მეცნიერი, ყოველი მშრომელი ადამიანი ძლიერ იტანჯება, თუ ის მოკლებულია საყვარელი საქმიანობის შესაძლებლობას. დაუშვებელია იყო დაბადებით უსაქმური და ბედნიერებას უმოქმედობაში ხედავდე” [8].

მხოლოდ მატერიალურის ძიება ადამიანს სასიკეთოს არაფერს მოუტანს. ღირს ვიფიქროთ, რომ ეს იყო „ეპოქალური საფრთხე“ მარქსისტულ-ლენინური მატერიალიზმის ეპოქაში: „ადა-მიანები კი უფრო ხშირად მხოლოდ მიწიერი სიბრძნით ცხოვრობენ და ამიტომაც ვერ აღწევენ ჭეშმარიტ ბედნიერებას. ისინი ეძებენ ბედნიერებას მოჩვენებითს, ფუჭს, წარმავალს, რომელსაც მუდამ თან სდევს უბედურება“ [9].

გავიხსენოთ, რომ ჯანსაღი სამეწარმეო გარემოს დეგრადაციით და კვდომით შენუხებულმა პატრიარქმა, ამ უახლოეს ეპისტოლეში ათი წლით ადრე, საქართველოს პარლამენტში გამოსვლისას განაცხადა: “თუ დამწყები წარმოებები არ განთავისუფლდებიან მძიმე გადასახადებისაგან, ვერაფერი ვერ გაიხარებს... ჩვენ ვერ შევძლებთ უმუშევართა არმიის დასაქმებას. მე ძალიან ბევრს ვფიქრობ იმის შესახებ, თუ რა წარმოებები შეიძლება იყოს განვითარებული საქართველოში” [10].

პატრიარქი მიიჩნევს, რომ შრომითი საქმიანობის დაგეგმვას და პასუხისმგებლობას ინდივიდი ბავშვობიდანვე უნდა შეეჩვიოს. განათლება, პროფესიისა და კვალიფიკაციის მიღება გარდაუვალი აუცილებლობაა ახალი პიროვნების ფორმირებისათვის. 1996 წლის სააღდგომო ეპისტოლეში უწმინდესი აღნიშნავს: „ბავშვი უნდა შევაჩვიოთ, რომ თავისთვის სამუშაო გეგმა შეადგინოს: წლიური, თვიური და კვირეული. მან ყრმობიდანვე უნდა შეაგროვოს წიგნები და იკითხოს“.

1990-ანი წლების დასაწყისში, თავის ერთ-ერთ გამოსვლაში უწმინდესი აღნიშნავს ტადრებთან მეურნეობების შექმნის შესახებ. იგი აქვე გვაძლევს მოკლე მონახაზს, მემენეჯმენტისა და საქმიანობის იმ მიმართულებათა თაობაზე, რაც უნდა განვითარდეს: „მე ვფიქრობ, რომ კარგი იქნება, თუ ყველა ტადართან მეურნეობა შეიქმნება. ტადარს უნდა ჰქონდეს საკუთარი მიწის ნაკვეთი, რომელსაც მრეწველი დაამუშავებს. ასევე შესაძლებელია პირუტყვის მოშენებაც... უნდა შეიქმნას ჯგუფები, რომელშიც შესაძლებელია 7,9 ან 12 მორწმუნე გაერთიანდეს, ამ ჯგუფებმა უნდა გადანყვიტონ კერძოდ რომელ საქმეს მოჰკიდებენ ხელს. ზოგი შეიძლება ფარდაგების ქსოვას შეუდგეს, ზოგმაც ხატუნრა აირჩიოს, ზოგმაც კიდეც ხეზე ჭრა, მაგალითად, ჯვრებისა... შრომა და განსაკუთრებით ერთად შრომა მრეწველში ეკლესიურობასაც აამაღლებს, ლოცვასთან ერთად ხომ შრომაც აუცილებელია“ [11, გვ.118].

შრომის საკითხს პატრიარქი კიდევ ერთხელ ეხება 1997 წლის სააღდგომო ეპისტოლეშიც: „შრომა, როგორც წერია ბიბლიაში და ჩვენი ყოფაც ნათლად მოწმობს, არის ადამიანის მიწიერი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი. იგია კურთხევა ღვთისა, რომლის შედეგაც არის სიუხვე, სიხარული და მშვიდობა. უფალი ბრძანებს: „პიროფლიანი სჭამდე პურს, ვიდრე მიწად მიიქცეოდე“ (დაბ. 3:19)... ბევრმა არ იცის, რაოდენ სასიამოვნოა შრომით დაღლა, თუ მისი ნაყოფი სიკეთის მომტანია და სიხარულს ანიჭებს სხვებს. ადამიანში, რომელიც არ შრომობს, ხდება ენერჯის ლპობა და გახრწნა, რაც შემდეგ იწვევს საერთო გულგრილობას, ნიჰილიზმს, სასონარკვეთილებას, ეს კი საბოლოო ჯამში ფიზიკურ ან სულიერ დაავადებებში გამოვლინდება“.

ამავე ეპისტოლეში, პატრიარქი კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს, რომ შრომითი უნარ-ჩვევები, შრომის პატივისცემა და საერთოდ, დამოკიდებულება შრომისადმი ადამიანმა ბავშვობიდანვე უნდა შეიმეცნოს: „მშობლები, რომლებიც ფიზიკური შრომისთვის ვერ იმეტებენ პატარებს, სინამდვილეში დიდ ბოროტებას ჩადიან, რადგან შვილებს, როგორც ოჯახისათვის, ისე საერთოდ ცხოვრებისათვის მოუმზადებელს ხდიან“.

საკმაოდ ორიგინალურ და დამაფიქრებელ მოსაზრებებს გვთავაზობს პატრიარქი დასაქმებისა და შრომის ახალი კულტურის დამკვიდრების კუთხით, რაც ერთგვარი შეწვევა იქნება როგორც ცალკეული ტერიტორიების დაცულობისა და განაშენიანებისათვის, ისე სასჯელალსრულებით დაწესებულებებში მოთავსებული პირების „სულიერი თერაპიისათვის“: „ჩვენ ადრეც შევთავაზეთ ხელისუფლებას და ახლაც შევასხენებთ, რომ იქნებ ერთ-ერთ საქმედ იქცეს აქაურ დაუსახლებელ ტერიტორიებზე მცირე დანაშაულის მქონე პატიმრებისთვის მიმაგრების ადგილებისა და სოფლების მოწყობა (თავისი მეურნეობებით), რაც დასაქმების პრობლემასაც ნაწილობრივ გადანყვეტს და დაცულ ზონებსაც შექმნის. ბუნებრივია, აქ უნდა ასევე განვითარდეს მესაქონლეობა, მეცხვარეობა, მეფუტკრეობა, მეთევზეობა, ხელსაქმე, მიწის ერთობლივი დამუშავებისათვის კი, უნდა შეიქმნას კოოპერატივები. სვანეთში და საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებსა და სოფლებში განხორციელებული სახელმწიფო პროგრამები იმედს იძლევა, რომ ეს საკითხიც აქტუალური გახდება და მდგომარეობა გამოსწორდება“ [12].

პატიოსანი და ღვთისათნოო შრომა უფლისაგან დალოცვილია, მაგრამ პატრიარქის აზრით, განსაკუთრებით სასარგებლოა ისეთი საქმიანობა, რომელიც ბუნებასთან კავშირშია; მიწის, მცენარეების, ცხოველების სიყვარულზე დაფუძნებული ურთიერთობა ადამიანს აკეთილშობილებს და კურნავს, რადგან ღმერთმა ამ სამყაროს გვირგვინად შეგვქმნა და მასზე პასუხისმგებლობაც დაგვაკისრა. თანამედროვე ადამიანმა ეს დამოკიდებულება უხეში მომხმარებლური მიდგომით შეცვალა, რაც თუ არ გამოსწორდა, დაღუპავს კაცობრიობას“. [13]

ვფიქრობთ, უწმინდესი და უნეტარესი, კათალიკოს-პატრიარქი ილია II სულიერ ფასეულობებთან მიმართებით კონიუნქტურული ციკლების ღვთიურ გააზრებას გვთავაზობს: „ნუ შეგვაშინებს და სასონარკვეთილებაში ნუ ჩაგვაგდებს ჩვენი დღევანდელი ყოფა, რადგან ხშირად განსაცდელი მშვიდობისა და კეთილდღეობის წინამორბედი. გავიხსენოთ, როგორ შეცვალა სიხარულმა მაცხოვრის ჯვარცმით გამონვეული მწუხარება, დამცირება დიდების საწინდრად იქცა, სიკვდილმა უკვდავებას დაუთმო გზა“ [14].

ბოლო პერიოდის ერთ-ერთ ეპისტოლეში პატრიარქი ჩვეულ ყურადღებას ამახვილებს პატიოსან და ღვთისათნო, ღვთისმოსაწონ შრომაზე. ღმერთი სრულყოფილია, ჩვენც გვმართებს მუდამ ვისწრაფვოდეთ სრულყოფილებისაკენ და ვცდილობდეთ იმ ნიჭის სრულად გამოვლენას, რაც უფლისაგან მოგვეცა; იქნება ეს: მინათმქმედება, სხვა ფიზიკური შრომის უნარი, სწავლა, მეცნიერული აზროვნება, ხელოვნების სხვადასხვა სფეროში მუშაკობა, პედაგოგობა, ექიმობა, მშენებლობა, ქვეყნის მსახურება, ღვთის მსახურება. მოციქული ამიტომაც გვარიგებს: „ყველაფერი რასაც გააკეთებთ, გააკეთეთ როგორც ღვთისთვის, მთელი სულითა და გულით (კოლ.3,23)“ [15].

ამდენად, წმ. ილია მართლისა და საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ილია მეორის შრომისადმი დამოკიდებულება მიმართულია შენებისაკენ, შექმნისაკენ, უფლისა და მოყვასის დახმარებისაკენ, შრომით მოპოვებულის უზოვართათვის გადანაწილებისაკენ. ისინი ამას ადასტურებენ არამარტო ღრმა მეცნიერული და ღვთისმეტყველური ნაშრომებით, არამედ საქმიანობა - ბოლომდე იღვწიან ქვეყნის განვითარებისა და აღმშენებლობისათვის.

ლიტერატურა

- 1 ნმიდა ილია მართალი (ჭავჭავაძე) შეგონებანი - URL: http://www.orthodoxy.ge/mamebi/ilia_shegonebani.htm (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);
- 2 წმ. ილია მართალი. შეგონებანი. თბ., 2003;
- 3 კოლუაშვილი პ., ილია ჭავჭავაძე მეურნის თვალთ. თბ. „მერიდიანი“, 2013. - 102 გვ.
- 4 მღვდელი ბასილ ახვლედიანი, შიხაშვილი გ., ბაკაშვილი ნ., მართლმადიდებლური თეოლოგიური ეკონომიკისა და მართვის საფუძვლები. თბ., „მერიდიანი“, 2009. - 368 გვ.
- 5 ვეშაპიძე შ., ილია ჭავჭავაძის შეხედულებები ეკონომიკური კეთილდღეობის გლობალურ კონტექსტში განსაზღვრის პროორიტეტების შესახებ. დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემიის შრომები. #2, 2016. - URL: <http://journal.eta.edu.ge/index.php/Pr17/article/view/166/121> (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);
- 6 ჭავჭავაძე ი., კახეთის სოფლის მეურნეთა კავშირი. - URL: <https://gdi.ge/uploads/other/1/1026.pdf> (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);
- 7 ჩიხლაძე ნ., შრომის გააზრების მართლმადიდებლური და ეკონომიკური საკითხები. ქუთაისი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა. 2015. - 136 გვ.
- 8 საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის საახალწლო ეპისტოლე, 1980 წელი.
- 9 საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის საახალწლო ეპისტოლე. 1987 წელი.
- 10 უწმინდესის და უნეტარესის, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია მეორის სიტყვა საქართველოს პარლამენტის საზეიმო სხდომაზე. 1999.
- 11 “საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია მეორე სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების აქტუალური საკითხების შესახებ” (შემდგენელ-გამომცემელი გ. შიხაშვილი). თბ., 2004.
- 12 საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის 2011 წლის საშობაო ეპისტოლე. - URL: <https://patriarchate.ge/geo/2011-3-2/> (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);
- 13 საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის 2008 წლის სააღდგომო ეპისტოლე. ჟურნ. „კარიბჭე“, N8(95), 2008;
- 14 საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის 2010 წლის საშობაო ეპისტოლე. - URL: <https://patriarchate.ge/geo/2010-2/> (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);
- 15 საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის 2019 წლის სააღდგომო ეპისტოლე - URL: <https://ipress.ge/new/saqarthvelos-katholikos-patriarqis-ilia-ii-is-2019-tslis-saaghdgomo-epistole-sruli-versia/> (ხელმისაწვდომობა გადამონმებულია 2.09.2019);

TWO ILIAS ON THE QUESTION OF WORK

Chikhladze Nikoloz

*Doctor of Economic Science, Doctor of Theology, Professor of Kutaisi University,
Professor of Ak. Tsereteli State University*

Koguashvili Paata

*Doctor of Economic Science, Professor of Georgian Technical University,
Full Member of Georgian Academy of Agricultural Sciences*

Summary

Work is performance of the commandments of the Lord, according to both the Old and New Testaments. The Savior bequeathed work to humanity as one of the main commandments, first as a creative mission, and then as a kind of regime to strike down the sin after the fall. Work attitude of Georgian saints and religious figures is, of course, based on and shares the basic principles of the Orthodox "Gospel on Work". This scientific article considers work attitude of Saint Iliia the Righteous and Catholicos-Patriarch of All Georgia Iliia II.

Key Words: *Work, Patriarch, Holy Scripture, The Blessing of Work, Occupation, Gospel on Work, Welfare.*